

Jan Dąbrowski

Ekslibrisy bibliotek medycznych w zbiorach specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu

Forum Bibliotek Medycznych 5/2 (10), 167-172

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dr Jan Dąbrowski
Wrocław – UM

EKSLIBRISY BIBLIOTEK MEDYCZNYCH W ZBIORACH SPECJALNYCH BIBLIOTEKI UNIwersYTETU MEDYCZNEGO WE WROCLAWIU

Abstract

The article presents selected exlibris of medical libraries in Poland printed after 1945, which can be found in special collections of the Library of Wrocław Medical University, and which demonstrate the activity of the libraries. Exlibris make up a kind of art which helps us to know the history of our libraries and accompanying changes. The article also encourages to present, gather and create new exlibris.

Streszczenie

Artykuł ukazuje wybrane ekslibrisy bibliotek medycznych w Polsce po 1945 r. znajdujące się w zbiorach specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, które w różnej formie przedstawiają ich działalność. Ekslibrisy jako szczególna dziedzina sztuki pozwalają także poznawać historię naszych bibliotek, wraz z ich przemianami. Tekst jest równocześnie zachętą do prezentowania, gromadzenia i tworzenia nowych ekslibrisów.

Praca w Antykwariacie Polskim zaowocowała pogłębionymi zainteresowaniami nie tylko historią zbiorów polskich, ale również ekslibrisem – zarówno jego kolekcjonerstwem, dokumentacją, jak i licznymi opracowaniami poświęconymi zagadnieniom ekslibrisologii. Sam pisał po latach, że „zbieranie ekslibrisów polskich zaczęło u mnie coraz silniej przekształcać się w namiętność. Zamiłowanie do ekslibrisów powziąłem w Antykwariacie pod wpływem zachęty ze strony zapalonego ekslibrisisty i bibliofila, a później serdecznego przyjaciela prof. Zygmunta Wolskiego, który zwrócił moją uwagę na ekslibrisy jako cenny a mało dotychczas spożytkowany materiał pomocniczy zarówno do historii bibliotek naszych [...], jak i do historii grafiki polskiej”¹.

¹ Martyna Figiel, Hanna Łaskarzewska : Edward Chwalewik – człowiek książki, polityk i społecznik. W: Chwalewik Edward: Z moich wspomnień o zbieractwie / oprac. Hanna Łaskarzewska i Martyna

Napisany przeze mnie artykuł pt.: *Informator o bibliotekach medycznych* („Forum Bibliotek Medycznych”. 2008, R. 1, Nr 1, s. 15-51) oraz inne teksty o zbliżonej tematyce, które ukazały się w czasopiśmie „Forum Bibliotek Medycznych”, wywołały asumpt, aby przedstawić wybrane ekslibrisy bibliotek medycznych znajdujące się w zbiorach specjalnych Biblioteki Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, wykonane w Polsce po 1945 r.

Nasza kolekcja ekslibrisów systematycznie wzrasta, co pozwala badać i porównywać bogactwo tej formy sztuki. Ukazuje ona szeroko rozumianą medycynę oraz inne dziedziny nauki, działalność człowieka, w tym historię bibliotek. Ekslibrisy są szczególną dziedziną sztuki, bo pozwalają odbiorcy zobaczyć w nich, dzięki charakterystycznym elementom, właściciela księgozbioru, wykonywaną pracę zawodową, jego zainteresowania, różnorodną działalność lub inne elementy związane właśnie z właścicielem tego księgoznaku, osoby lub instytucji. Większość zaprezentowanych ekslibrisów powstało już wiele lat temu. Nawiązują w różny, mniej lub bardziej czytelny, do swojej działalności bibliotecznej. Czasy się zmieniają, również nazwy bibliotek i dlatego mamy nadzieję, że ekslibrisy mające już „swoje” lata, a także z ostatniego okresu, będą inspiracją do stworzenia, zaprojektowania nowych. Pozwolą one przedstawić w interesującej formie graficznej działalność bibliotek: tradycyjną, jakże ważną oraz współczesną – np. nowe technologie czytelnicze, informacyjne, jak i samą instytucję, która zmienia się poprzez nowoczesną architekturę, znajdującą się w konkretnym mieście.

Nie zawsze można dotrzeć do wszystkich ekslibrisów bibliotek medycznych w Polsce (uczelni, instytutów, szpitali i in.), a warto umieścić na stronie internetowej wyjątkową i niepowtarzalną twórczość artystyczną, jaką jest ekslibris np. omawiając historię lub zbiory własnej biblioteki. Czy w ostatnich latach powstały, a może powstaną, nowe ekslibrisy uwzględniające elementy „stare i nowe”? Będziemy wdzięczni ze przesłanie ekslibrisów polskich bibliotek medycznych do zbiorów naszej Biblioteki, co w znaczący sposób uzupełni posiadaną już kolekcję i pozwoli w przyszłości zaprezentować inne, nowe ekslibrisy na łamach „Forum Bibliotek Medycznych”, wystawie.

1. Biblioteka Akademii Medycznej. Wrocław. Ex libris, projekt: Z. Strożecka-Tichy, techn.: P1-kol.-odm. brązowa, 1972, 38x78

2. Biblioteka Główna. Akademia Medyczna w Bydgoszczy, projekt: E. Janowicz, techn.: T, 1990, 95x66

3. Biblioteka Akademii Medycznej w Krakowie, projekt: B. Gawdzik-Brzozowska, techn.: P1, 1953, 52x39

4. x libris Biblioteki Medycznej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, projekt: K. Kmieć, techn.: X3, 1998, 75x60

3. Ex-libris Biblioteki Akademii Medycznej w Lublinie, projekt: H. Zwolakiewicz, techn.: P1-kol.-odm. brązowa, 1967, 81x43

4. Ex libris. Bibliothecae Medicae Gedanensis, projekt: S. Rolicz, techn.: X2, 1957, 90x62

Biblioteka Główna Warszawskiej Akademii Medycznej. Ex libris, projekt: C. Borowczyk, techn.: X2-kol., 1975, 95x39

Ex libris. Główna Biblioteka Wojskowo-Lekarska – W[ojskowa] A[kademia] M[edyczna] – Łódź, techn.: P1, ok. 1960, 71x50

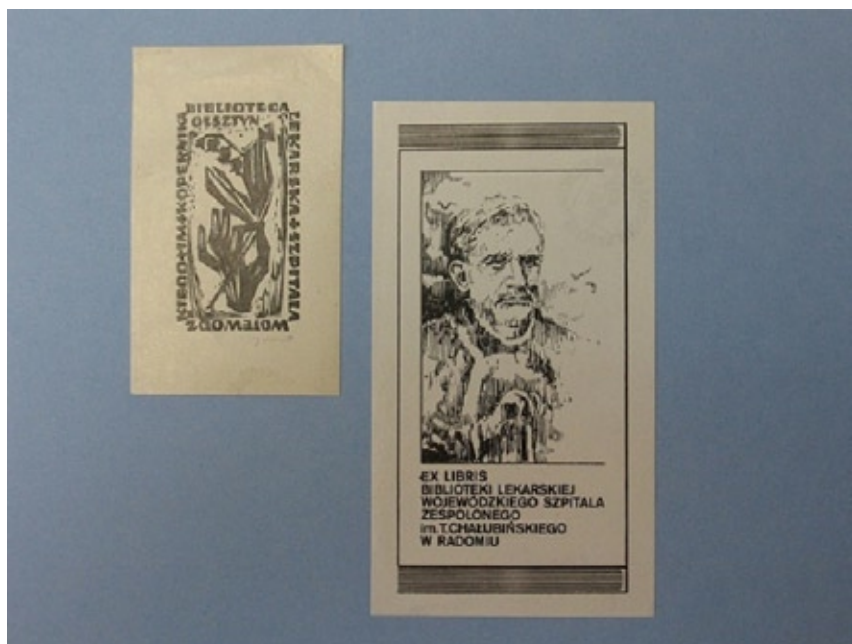
9. Biblioteka Akademii Medycznej w Poznaniu. Ex libris, projekt: S. Olejniczak, techn.: P1[X3?], 1974, 112x83

10. Ex libris Biblioteki Głównej Ś[askiej] Akademii Medycznej im. L[udwika] Waryńskiego – [Katowice], projekt: T. Ginko, techn.: P1-odm. inna, 1968, 175x135

11. Ex libris. Główna Biblioteka Lekarska im. Stanisława Konopki – [Warszawa], projekt: C. Borowczyk, techn.: X2, 1989, 97x97

12. Ex libris Biblioteki Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie, projekt: Z. Kubeczka, techn.: X3, [1978?], 111x77

13. Biblioteka Lekarska Szpitala Wojewódzkiego im. [Mikołaja] Kopernika – Olsztyn, projekt: W. Jakubowski, techn.: X2, ok. 1970, 49x26

14. Ex libris Biblioteki Lekarskiej Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego im. T[ytusa] Chałubińskiego w Radomiu, 100x49

Bibliografia

Chwalewik Edward: Z moich wspomnień o zbieractwie / oprac. Hanna Łaskarzewska i Martyna Figiel. Warszawa 2006

Dąbrowski Jan: Bibliografia polskiego ekslibrisu medycznego 1958-2008. W: Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych. Materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego 9-11 września 2009 / pod red. Radosława Gazińskiego. Szczecin 2010 s. 81-84. Seria „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” T. 7

Dąbrowski Jan: Ekslibrisy i inne cenne kolekcje w zbiorach specjalnych Biblioteki Akademii Medycznej we Wrocławiu. W: Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych. Materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego 9-11 września 2009 / pod red. Radosława Gazińskiego. Szczecin 2010 s. 74-80. Seria „Bibliotekarza Zachodniopomorskiego” T. 7

Dunin Janusz: Przemiany ekslibrisu i jego znaczenie dla bibliologii i bibliofilstwa. Ex Bibliotheca. Magazyn Grafików i Kolekcjonerów Ekslibrisów 2005 nr 2 s. 3-5

Figiel Martyna: Edward Chwalewik i jego wspomnienia o zbieractwie. Ex Bibliotheca. Magazyn Grafików i Kolekcjonerów Ekslibrisów 2007 nr 1 s. 13-17